

pravidel připouští výjimku jen § 57 tr. ř. k zamezení průtahu nebo stížení řízení neb ku zkrácení vazby obviněného, ve kterýchžto případech však obžalobce je povinen, aby hned prohlásil, zdali si ohledně ostatních, témuž obviněnému za vinu kladených obvinění stíhání vyhrazuje; § 263 tr. ř. pak ustanovuje, že soud žalobci má vyhraditi právo, stíhati skutek, nově přibylý, zvláště o sobě, jinak stíhání pro tento skutek nemá již místa. V tomto případě byl Štěpán E., jak uvedeno, při hlavním přelíčení ze dne 18. ledna 1924 slyšen jako svědek ohledně žalobního děje z 12. ledna 1924, manželkou jeho, Paulinou E-ovou zažalovaného, dle něhož obžalovaný nejen jí, nýbrž i rodině nadal způsobem svrchu uvedeným. Že by se Štěpán E. výroky, ohledně nichž svědčil a jež zřejmě vztahovaly se také na něho, anebo že by vedle toho jiným ještě způsobem cítil se taktéž uraženým, neuplatňoval. Leč právě při této příležitosti bylo na něm, aby ve smyslu §u 263 tr. ř. jako soukromý obžalobce vystoupil a žádal i pro svou osobu za potrestání, nebo si vyhradil stíhání pro urážku, pouze na něho se vztahující. Neučiniv toho, pozbyl svého žalobního práva. Stejně nalezl již také nejvyšší soud v rozhodnutí Sb. n. s. č. 36.

Čís. 1721.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n. Všeobecné normy a zásady trestního zákona platí i pro obor zákona na ochranu republiky, pokud v zákoně tom není jinak ustanoveno.

K pojmu »popuzování« (§ 14 čís. 3 zákona) stačí, že výrok, ať vytryskl z jakýchkoliv pocitů a pohnutek, je objektivně způsobilým vyvolati v jiných pocity zášti proti chráněným právním statkům; nevyžaduje, by čin měl v zápětí skutečný účinek.

Není třeba, by všechny osoby, tvořící »zástup«, byly na jednom místě seskupeny; stačí, stal-li se projev dle okolností místa takovým způsobem, že mohl býti jimi postřehnut.

V subjektivním směru se vyžaduje vědomí pachatele, že jeho výrok jest způsobilým popuzovati k zášti a že jest slyšen (může býti slyšen) více osobami, jichž počet naplňuje pojem »zástupu«.

(Rozh. ze dne 6. září 1924, Zm I 463/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Mostě ze dne 22. května 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 14 čís. 3 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n. a přestupkem dle §u 516 tr. zák., zrušil napadený rozsudek ve výroku odsuzujícím pro přečín §u 14 čís. 50/23, a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. Jinak zmateční stížnost zavrhl. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v

d ů v o d e c h :

Pokud jde o právní posouzení věci nalézacím soudem, dlužno si především uvědomiti, že zákon na ochranu republiky je speciálním a tvoří integrující součástku obecného zákona trestního. Je proto samozřejmo, že všeobecné normy a zásady trestního zákona platí i pro dosah zákona

na ochranu republiky, pokud v zákoně tomto není jinak ustanoveno, a že za tohoto předpokladu i zákonným znakům, v jednotlivých předpisech tohoto zákona obsaženým, dlužno přikládati ten smysl a rozum, jaký jim přináležejí s hlediska předpisů všeobecného zákona trestního. V daném případě byl obžalovaný uznán vinným přečinen podle §u 14 čís. 3 zákona na ochranu republiky, jehož se dopustil tím, že v květnu 1923 veřejně popuzoval k zášti proti jednotlivým skupinám českého obyvatelstva pro jejich národnost a jazyk. Po skutkové stránce vzal soud za prokázáno, že v bytě obžalovaného, jenž je správcem dotyčných domů, došlo mezi ním a jednotlivými nájemníky k prudké hádce pro odstranění malých dobytčích chlévků, za jejíhož průběhu obžalovaný ve velkém rozčilení při otevřených dveřích bytu křičel, že si zakazuje, aby se v německém domě mluvilo česky, vůbec u Janských, po případě, aby Z-ová (majitelka domu) zakázala, aby se v německém domě mluvilo česky, vůbec u Janských. Dále zjišťuje soud, že slova obžalovaného byla slyšena osobami v přízemí a u domovních dveří jsoucími, při nejmenším šesti. Stížnost marně popírá, že nešlo o popuzování k zášti. Pojem »zášti«, jenž se vyskytuje též v ustanoveních obecného zákona trestního (ve zrušeném §u 65 a) tr. zák., §u 300 tr. zák.) a v zákoně ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863, čl. III. a VI.), není nikde v zákoně vymezen, vyplývá však z přirozeného významu samého slova v souvislosti s jasným úmyslem zákonodárce, patrným ze srovnání příslušných míst zákona. Zášť znamená psychickou dispozici, záležející ve vysoce stupňované, vášnivé nelibosti nebo v nepřátelském zaujetí proti nějaké osobě nebo věci. V každém člověku tkví psychická dispozice k pocitům záště. Popuzováním k zášti jest jednání, které je způsobitelným, vykonávati u jiných vliv na tuto psychickou dispozici a vyvolávati určité pocity v naznačeném směru. K objektivní podstatě popuzování dle §u 14 čís. 3 zákona na ochranu republiky stačí proto, že výrok, ať vytryskl z jakýchkoli pocitů a pohnutek, jest objektivně způsobitelným, působití na citový život okolí způsobem popuzejícím, t. j. vyvolávati u jiných pocity záště proti právním statkům, citovaným místem zákona chráněným. Tuto objektivní způsobitelnost vzal nalézací soud na základě doslovu a smyslu závadného výroku za danu a to právem, poněvadž v té míře, v jaké byl výrok ten způsobitelným uraziti pocity příslušníků české národnosti, byl také objektivně způsobitelným zroditi u osob, s obžalovaným stejně smýšlejících, pocity vášně pro českému jazyku a tím proti obyvatelstvu českému. Aby slova vinníkova učinila na druhé osoby skutečně dojem, nevyžaduje se ke skutkové podstatě přečinu, tím méně pak se žádá, by měla v zápětí skutečný účinek. Čin dle §u 14 čís. 3 uvedeného zákona je proto spáchán a dokonán již předsevzetím onoho popuzování o sobě a není přípustno, činiti skutkovou podstatu odvislou od výsledku protizákonné činnosti pachatele, poněvadž sankcí zákona nemá býti postižen teprve skutečně nastalý nebo zamýšlený výsledek popuzování, nýbrž nebezpečí s popuzováním spojené a záležející v tom, že pachatel svým jednáním může u druhých osob vyvolati nepřátelské smýšlení proti příslušníkům české národnosti pro jejich jazyk. Přisvědčiti lze stížnosti, že výrok obžalovaného byl nepřístojností a neslušnou přepjatostí, byl však krom toho, jak dokázáno, také způsobitelným, popuzovati druhé k zášti.

Stížnost míní dále, že není splněn předpoklad veřejnosti ve smyslu čis. 2 §u 39 zákona, poněvadž prý čin nebyl spáchán před zástupem. Obžalovaný musil by prý výrok přednésti p ř e d zástupem, kdežto on ho učinil ve svém byt ě v prvném poschodí v přítomnosti dvou osob, třeba že se tak stalo při otevřených dveřích a třeba že výrok, byv hlasitě pronesen, byl slyšen nejméně šesti osobami, dlicími právě v přízemí a u domovních dveří. Ani tu není stížnost v právu. Jazykově znamená slovo zástup toliko náhodné sejítí se více, třeba ne mnoha osob. Nejinak je slovu tomu rozumětí též pro obor zákona na ochranu republiky, který z některých skutkových podstat stanovením známky veřejnosti vylučuje případy, kte stačí spáchání činu před více lidmi, to jest případy, kde čin je spáchán v přítomnosti několika málo, pouhých tří osob (§ 11 odstavec prvý zákona). Pro pojem zástupu nezáleží na tom, by pachatel spáchal čin před více lidmi, tváří v tvář, nýbrž rozhodným je jen zvýšené nebezpečí, podmíněné tím, že čin byl nebo mohl býti postřehnut větším počtem lidí. Z toho plyne, že se k pojmu zástupu nevyžaduje, by všechny osoby, tvořící zástup, byly jen na jednom místě seskupeny, nýbrž stačí, když projev se stal dle okolností místa takovým způsobem, že mohl býti postřehnut počtem osob, vyhovujícím pojmu zástupu, poněvadž již touto možností postřehu osobami s k u t e č n ě p ř í t o m n ý m i je pojem veřejnosti vyčerpán. Nelze proto shledati právní omyl v tom, že napadený rozsudek dovozuje skutkovou známku veřejnosti ze zjištění, že obžalovaný závadná slova vykřikl ve svém byt ě při otevřených dveřích, takže b y l a s l y š e n a při nejmenším šesti osobami v přízemí domu stojícími. Stížnost sama ani nepopírá, že šest osob není zástupem. Rozsudek netrpí proto v této příčině nesprávným právním posouzením věci (čís. 9 a) §u 281 tr. ř.).

Stížnost dále vytýká, že nalézací soud se v rozsudku neobíral vůbec okolností, zda jednáním obžalovaného byl porušen obecný mír. K objektivní skutkové podstatě přečinu dle §u 14 čis. 3 zákona je prý však nutno, jak to vychází z nadpisu k tomuto §u, aby byl porušen o b e c n ý mír, kdežto v tomto případě, kde šlo jen o obyvatele domu, proti nimž výrok obžalovaného směřoval, mohlo prý se nanejvýše jednati o rušení míru d o m o v n í h o. Leč stížnost přehlíží, že zákon spatřuje již v předsevzetí každé jednotlivé ze skutkových podstat §u 14 rušení obecného míru a že nadpis k §u tomu vyjadřuje jen povšechnou charakteristiku trestných činností, sankcí zákona ohrožených. Jsou-li tudíž splněny všechny náležitosti skutkové podstaty dle čis. 3 §u 14 zákona, je tím současně zjištěno, že jednáním pachatelovým byl porušen obecný mír, takže nějakého zvláštního a výslovného zjištění po této stránce není zapotřebí, poněvadž jde o pojmový znak zákonem subintelligovaný. Dodatí jest jen, že, i když projev obžalovaného směřoval v prvé řadě proti obyvatelům domu české národnosti, najmě proti českým členům rodiny J-ho, bylo jím pro jeho shora vyloženou objektivní způsobilost, jakož i pro jeho dílem všeobecné znění popuzováno zároveň proti jednotlivým skupinám obyvatelů — jak to vyslovuje nalézací soud ve výroku, tvořícím s důvody jeden celek —, to jest proti příslušníkům národnosti české, které pojí právě ta společná skutečnost, pro kterou obžalovaný popuzoval (národnost a jazyk). Obecným mírem není pak míněno nic jiného, nežli pořádek podmíněný stávajícím řádem státním, neboli, jak stížnost

vyjadřuj, právně chráněný pořádek ve státě. Tento pořádek byl však jednáním obžalovaného nesporně rušen, poněvadž jím přirostřovány byly protivy, které panují mezi jednotlivými částmi obyvatelstva, spojeného ve státě k uskutečnění společného cíle, a kterým čeliti se snaží ústavní listina, zaručující rovnost a rovnoprávnost všech státních občanů bez rozdílu, jaké jsou rasy, jazyka a náboženství.

Pokud jde o subjektivní skutkovou podstatu, stačí již vědomí pachatele, že jeho jednání je způsobilým popuzovati k zášti proti právním statkům, chráněným v §u 14 čís. 3 zákona. Toto vědomí, ba úmysl obžalovaného nalézací soud zjišťuje a dovozuje z přirozeného významu a smyslu použitých slov a tím po zákonu (§ 270 čís. 5 tr. ř.) dostatečně odůvodňuje. Snaží-li se stížnost předpoklad soudu zvrátiti opětovným uplatňováním obhajoby obžalovaného, kterou soud v důvodech rozsudku, jak stížnost sama uznává, v podstatě reprodukuje, nedolichuje tím žádného z důvodů zmatečnosti čís. 5 a 9 a) §u 281 tr. ř. po zákonu, nýbrž opětovným zdůrazňováním obhajoby a samostatným hodnocením průvodního materiálu brojí jen proti volnému uvažování průvodů soudem nalézacím. To však jest postupem, přičicím se ustanovení §§ů 258 a 288 čís. 3 tr. ř. Odpor stížnosti dlužno tím spíše odmítnouti, poněvadž již závadný výrok sám o sobě svědčí o nenávisti obžalovaného proti českému jazyku, tím více pak způsob, jakým byl pronesen. Tím jest také vyvráceno tvrzení stížnosti, že obžalovaný chtěl výrokem svým jen docílití, by jemu nebylo česky nadáváno, jak prý se to stávalo, nehledě k tomu, že se obžalovaný ani tak nehájil. Za těchto okolností a vzhledem k tomu, že o obžalovaném při jeho vzdělání a povolání jako státního úředníka dlužno za to míti, že má tolik schopnosti usuzovací a poznávací, by si uvědomil to, co musí býti pro každého člověka normálního myšlení naprosto patrným, to jest protiprávnost jednání, ztroskotává odpor stížnosti jako nepřípustný zásah do práva volného hodnocení průvodů. Důvod zmatečnosti čís. 9 a) §u 281 tr. ř. nepřichází tu vůbec v úvahu, poněvadž otázka, zda měl obžalovaný zákonem předpokládané vědomí, jest otázkou rázu skutkového, o níž rozhoduje soud na základě volného uvažování průvodů a čerpaného z něho volného přesvědčení. Že pak výrok soudu je formálně bezvadný, bylo již dovedeno, takže není dán ani zmatek čís. 5 §u 281 tr. ř.

Ve všech dosud uvedených směrech ukázala se zmateční stížnost bezpodstatnou. Přisvědčiti jest jí pouze potud, pokud vytýká, že v rozsudku není zjištěno, zda obžalovaný věděl, že poslouchají ještě jiné osoby, než ony, které byly v jeho bytě přítomny, a zda si byl vědom, že, mluvě ve svém bytě, mluví před zástupem. Jak již vyloženo, záleží při veřejnosti dle §u 39 čís. 2 zákona v objektivním směru na tom, zda projev stal se takovým způsobem, že byl nebo mohl býti postřehnut více osobami, tvořícími zástup. Že tento předpoklad zde byl dán, bylo již shora dovedeno. Avšak rozsudek prvního soudu přehlíží po právní stránce, že objektivní skutková náležitost veřejnosti musí býti zahrnuta též v úmyslu pachatelově. Ke skutkové podstatě zažalovaného přečinu vyhledává se tudíž po subjektivní stránce, že si pachatel byl vědom, že výrok jeho jest slyšen, pokud se týče může býti slyšen více osobami jichž počet naplňuje pojem zástupu, a že přes toto vědomí závadný výrok učinil. Touto otázkou se nalézací soud nezabýval a potřebných zjištění neučinil.

Dospěl-li přes to ve směru přečinu dle §u 14 čís. 3 zákona na ochranu republiky k výroku odsuzujícímu, jest tento výrok právně mylným a dotčená část rozsudku jest stížena zmatečností dle čís. 9 a) §u 281 tr. ř.

Čís. 1722.

Do hlavní otázky (§ 318 tr. ř.) dlužno kromě zákonných znaků deliktu pojeti konkrétní skutečnosti jen v takové míře, by čin byl individualisován a zamezena jeho záměna s jiným; v otázce na spoluvinu dle §u 5 tr. zák. stačí užití slov zákona; účel §u 318 tr. ř.

Zodpovědnost ve směru §u 5 tr. zák. zakládá i tak zvaný neucitý zlý úmysl, jenž nevyžaduje, by spoluvinník v době svého přičinění měl již úplnou představu skutku pachatelova (jeho jednotlivosti).

Provedl-li navedený čin ve stavu nepřičetném, přichází návodce v úvahu jako bezprostřední pachatel.

Zločinu zhárství dle §u 166 tr. zák. může se dopustiti i spoluvlastník; zamýšlel-li získati požárem pojistné od pojišťovny, jde o souběh § 166 tr. zák. se zločinem podvodu.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, Zm I 335/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost Johanky Z-ové, podané jménem obžalovaného Ottona Z-a do rozsudku krajského porotního soudu v Plzni ze dne 9. dubna 1924, jímž byl obžalovaný Otto Z. uznán vinným zločinen spoluviny na zhárství podle §§ů 5, 166, 167 písm. e) tr. zák.

Důvody:

S hlediska důvodů zmatečnosti čís. 6 a 9 §u 344 tr. ř. uplatňuje zmatečnou stížnost, že druhou hlavní otázkou, týkající se stěžovatele, porušen byl předpis §u 318 tr. ř. a výrok porotců stal se následkem toho neúplným, nejasným a sobě odporujícím. Ani prvá hlavní otázka, na niž je v druhé otázce hlavní poukázáno, ani dodatek, obsažený v otázce druhé a odnášející se k vlastní činnosti stěžovatelově, nevyhovují prý požadavkům §u 318 tr. ř., dle něhož se má trestný čin specifikovati a individualisovati tak, aby jasně a určitě skutková povaha určitého zločinu a trestnost jeho dle určité sazby byla dána, jak to pro rozhodnutí o nárocích soukromoprávních je potřebno. Stížnost není důvodna. Zneužívá podstatu ustanovení §u 318 tr. ř. Předpis tento, jenž zřejmě souvisí s ustanovením §u 207 tr. ř. o obsahu obžalovacího spisu jakož i s obdobnými ustanoveními §§ů 260 a 270 tr. ř. o obsahu rozsudku, sleduje pouze ten účel, aby trestný čin byl individualisován, to jest označen tak dalece, by nemohl býti zaměněn s jiným skutkem téhož druhu, by tudíž obžalovaný chráněn byl bezpečně proti případnému opětovnému stíhání pro týž skutek. Již dodatek »pokud je toho třeba ku zřetelnému označení skutku« v §u 318 tr. ř. nasvědčuje tomu, že zvláštní okolnosti skutku mají se do hlavní otázky pojeti jen potud, pokud toho individualisace činu, to jest praktická potřeba jasného označení jeho nezbytně vyžaduje. Vyčerpá-